

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1 Voor wie	5
1.1 Medewerkers.....	5
1.2 Uitgangspunten bij zorgvisie.....	5
1.3 Referentiebezoek	6
2 Visie op Herstel.....	7
2.1 Wat is 'het Herstel van het gewone leven'	7
2.2 Helpend-gedrag dat mogelijk moet zijn in de fysieke omgeving	8
2.3 Belangrijke ruimte/plekken voor een herstelgerichte omgeving	11
2.4 Ontwerptools voor het vormgeven van een herstelgerichte omgeving	11
3 Algemene uitgangspunten	13
3.1 Opzet en eigenaarschap.....	13
3.2 Locatie	13
3.3 Flexibiliteit	13
3.4 Huiselijkheid	14
3.5 Toegankelijkheid	14
3.6 Duurzaamheid.....	15
3.7 Huidige huisvesting	16
3.8 Gebouwbeheer	16
3.9 Normen.....	16
4 Functionele- / Ontwerp uitgangspunten	17
4.1 Algemeen en opzet gebouw.....	17
4.2 Ruimtestaat	18
4.3 Functionele beschrijving	20
4.4 Beeldverwachting.....	26
5 Uitwerking uitgangspunten	27
5.1 Bouwkundig	27
5.2 Installaties	32
5.3 Vaste inrichting	36
6 Bronnen en verantwoording.....	37
6.1 Interviews	37

2 Visie op Herstel

In december 2019 en maart 2022 is er met behulp van expertgroepen nagedacht over de fysieke impact van het gebouw en het interieur op 'het Herstel van het gewone leven'. Deze expertgroepen zijn multidisciplinair samengesteld, met ervaringsdeskundige, collega's en externe partijen². Het vertrekpunt hierbij zijn de bekende principes van Healing environment, op de wijze als deze verwerkt zijn door Aedes-Actiz³.

In 2010 heeft Aedes-Actiz een raamwerk ontwikkeld waarin de Healing Environment-aspecten worden weergegeven die een positieve invloed hebben op wonen/zorg (zie bijlage). Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gebruikt voor Healing Environment de volgende werkdefinitie⁴: "Een gezondheidsbevorderende omgeving is een omgeving, zowel binnen de instelling als in de directe omgeving van de instelling, die uitnodigt tot gezond gedrag, dit faciliteert en die erop gericht is om gezondheid en welzijn van patiënten, familie en werknemers te bevorderen en hun stress te verminderen.

In de expertgroepen is gezocht naar die zaken die passen bij de werkwijze van het Leger des Heils. Hieruit zijn drie thema's ontstaan, die in dit hoofdstuk worden toegelicht (§2.2 – §2.4).

Elke doelgroep kent zijn eigen accenten en uitwerkingen. Het is daarom van belang dat er in het ontwerpteam over dit hoofdstuk doorgesproken wordt. Gesprekspartners kunnen hierbij zijn: de manager-zorg, locatiemanager⁵ en/of een ervaringsdeskundige.

2.1 Wat is 'het Herstel van het gewone leven'

Binnen het Leger des Heils werken we aan 'het Herstel van het gewone leven' (ookwel herstelgericht of herstel genoemd). Daarmee bedoelen we dat we geloven dat iedereen kan herstellen, zijn leven kan hernemen en veranderen. De mate van herstel is verschillend van mens tot mens. Wij geloven dat iedereen krachten⁶ heeft die (meer) gebruikt kunnen worden, en dat iedereen (meer) eigen regie over zijn leven kan nemen. De focus ligt op individuele krachten en niet op beperkingen.

Het resultaat van het herstel is niet afhankelijk van de maatschappelijke verwachtingen, maar afhankelijk van de mate waarin de client, de zijn gegeven mogelijkheden ontplooit.

We doen dit met behulp van Systematisch Rehabilitatiegericht Handelen (SRH), ofwel: op een geordende manier actief bezig zijn met herstellen. Binnen de SRH-methodiek werken we veel met het persoonlijk profiel: een inventarisatie van wensen, huidige mogelijkheden en krachten uit het verleden.

² Ervaringsdeskundige, trainer herstel methodiek, gedragswetenschapper, locatiemanager, zorgmedewerker, huisvestingadviseur, projectmanager bouw, projectleider facilitair, architect en interieur architect.

³ Kenniscentrum op het gebied van wonen en zorg

⁴ Green Deal Duurzame Zorg: Architectuur en inrichting en de gezonde zorgomgeving

⁵ Eventueel aangevuld met input uit het zorgteam.

⁶ Op basis van de zes krachtprincipes die onderdeel zijn van de methodiek

Binnen deze methodiek doorloopt iemand een aantal fasen, namelijk:

1. Herstellen van controle en balans in het leven
2. Het ontworstelen van het verleden
3. Heroriëntatie
4. Herontwikkeling

Het Leger des Heils richt zich op herstel van het gewone leven van de deelnemers: het herwinnen van een zinvol en menswaardig bestaan in de samenleving met betekenisvolle activiteiten, sociale relaties en waardering. Herstel van het gewone leven is vanuit die visie gestoeld op de onderstaande pijlers. Deze pijlers worden ondersteund door de nodige zorg, begeleiding en toezicht. Deze pijlers zijn:

1. Zo zelfstandig mogelijk wonen
2. Invulling van zinvolle vrije tijdsbesteding
3. Het hebben van werk
4. Het aangaan en onderhouden van positieve relaties (familie, vrienden, maatjes, vrijwilligers, burens, etc)
5. Ervaren van zingeving (ertoe doen, erbij horen, perspectief zien).

Het Leger des Heils kiest met Herstel van het gewone leven bewust voor een eigen term. De termen 'herstel' en 'leven' staan vanuit onze christelijke identiteit in een breder perspectief dan alleen het psychisch en maatschappelijk herstel. Het gaat bij herstel ook om zingeving. Herstel van het gewone leven krijgt vanuit dit perspectief een diepere betekenis. Een betekenis van Gods liefde voor mensen, ongeacht zijn of haar eigen overtuigingen.

2.2 Helpend-gedrag dat mogelijk moet zijn in de fysieke omgeving

De expertgroep heeft inzichtelijk gemaakt welk 'helpend-gedrag' de fysieke omgeving kan ondersteunen. Uit de brainstorm kwamen meer dan twintig gedragingen, vanuit het perspectief van de bewoner en het personeel.

Deze activiteiten sloten aan bij een aantal krachtprincipes waarbij vanuit de herstelmethodiek gewerkt wordt, namelijk:

1. De bewoner is de regisseur van het hulpverleningsproces.
2. De relatie tussen werker en bewoner is primair essentieel.
3. De gemeenschap wordt gezien als een oase van hulpbronnen.

De gedragingen zijn samengevat tot 4 thema's die beschrijven wat er van de fysieke omgeving verwacht wordt.

1. *Er moet privacy zijn voor bewoner / 'onzichtbaar' zijn*

Privacy kent meerdere aspecten. Ten eerste het hebben van een eigen plek. Deze plek wordt niet gedeeld met andere. De bewoner kan hier slapen, leven en als dat passend is in het hersteltraject ook koken.

Ook gaat het over het kunnen hebben van privacy in algemene ruimte. Bijvoorbeeld als bewoners onderling een gesprek willen voeren of een spelletje willen spelen, etc. Maar ook als de bewoner niet op zijn kamer wil zijn, maar niet actief wil deelnemen aan het groepsleven moet daarvoor plek zijn in bijvoorbeeld algemene ruimte of buitenruimte. Dit zelfde geldt voor als bewoners hun 'goede' netwerk ontvangen op hun kamer of de locatie.

Daarnaast gaat het ook over privacy in de begeleiding. Contact maken of hebben met een begeleider moet ook kunnen, zonder dat andere bewoners hiervan op de hoogte zijn.

Tenslotte gaat het ook over de mate waarin bewoners zelfstandig en – al dan niet in een schijn van onzichtbaarheid – door het gebouw kunnen verplaatsen of het betreden ('hide in plane side').

"Ik begrijp best dat het nodig is dat er gezien wordt wat ik doe. Maar gun me dan tenminste de illusie dat ik autonoom het pand kan betreden. Je altijd moeten melden bij z'n receptie – waar je dan verantwoording moet afleggen... dat voelt niet erg gelijkwaardig. Zelfs de 'schijn' van autonomie geeft me een menswaardiger gevoel. "

Ervaringsdeskundige expertgroep maart 2022.

Deze quote naar aanleiding van het laatst genoemde punt leidt tot een spanningsveld – waar goed overgesproken moet worden. Het gaat hierbij over de balans tussen beheersing en vertrouwen/ruimte geven.

2. *Zichtbaar zijn / Ontmoeten van (belangrijke) andere*

Het tegenovergestelde van privacy is zichtbaar zijn. Het gebouw moet zo in elkaar zitten dat ontmoetingen tussen bewoners onderling en tussen bewoners en personeel, op een liefst natuurlijke manier ontstaat. Daarvoor moeten er, naast een goede routing, verschillende plekken zijn voor de ontmoetingsvormen die er zijn op een locatie⁷.

Kantoren zijn hiervoor niet de beste plekken voor ontmoetingen tussen bewoner en personeel, omdat die een machtsverhouding communiceren.

Dit leidt tot gedachten in de richting van activiteit-gericht-werken. Administratief werk kan op een werkplek en kan uit het zicht gebeuren. De werkzaamheden die gericht zijn op de bewoner kunnen dan juist plaats vinden in 'het zicht van de locatie' - Bijvoorbeeld in de woonkamer. Dit is geen nieuwe invalshoek: in het promotie onderzoek uit 2016 van ir. Marie Helene Herweijer-van Gelder wordt genoemd dat het scheiden van functies een positief effect heeft op het welbevinden van patiënten.

Dit zichtbaar zijn maakt dat er ook privacy nodig is voor het personeel. Hoewel hun voornaamste taak is om zowel informeel als formeel bezig te zijn met bewoners, hebben zij ook een plek nodig waar ze – er even uit kunnen stappen. Even tot rust kunnen komen en

⁷ Ontmoeten 1 op 1, kleine groepen (4 personen) en groepsactiviteiten

weer kunnen opladen. Dit is niet perse een kantoor.

3. *Bewoner moet invloed uit kunnen oefen op zijn eigen omgeving*

Deze eis is minder van toepassing tijdens de eerste twee fasen die cliënten doorlopen, maar wordt des te belangrijker bij de derde en vierde fase. Ook de mate van verblijfsduur is van invloed op deze eis. Hoe langer het verblijf hoe belangrijker deze eis wordt. Deze eis gaat over het kunnen vormgeven van de eigen kamer. De minimale variant is het plaatsen van persoonlijke eigendommen (als foto) op de kamer, de extreemste variant is het volledig zelf inrichten van de kamer. Een tussen variant is hebben van zones waarin de bewoner zijn kamer kan personaliseren. Denk aan een strook fild op een wand of het kunnen kiezen van kleur op een wand, een eigen vloerkleed of meubel.

"In de nachtopvang was ik echt niet bezig hoe mijn kamer eruitzag of wat er in mijn kamer stond. Ik was bezig met overleven. Dat matras was een plek om veilig te kunnen slapen – meer niet."

Ervaringsdeskundige expertgroep maart 2022.

Ook gaat het om het invloed kunnen uitoefenen door de bewoner op temperatuur, ventilatie, daglicht, kunstlicht en geur.

4. *Prettig en gelijk veilige omgeving*

Deze eis gaat over de wijze waarop een ontwerp gematerialiseerd wordt. De uitdaging is om zo dichtmogelijk bij een 'thuis' gevoel te komen en zover mogelijk weg te blijven van een instellingsgevoel.

"...toen ik verder was vond ik het vreselijk: z'n witte (steriele) kamer met van die meubels die je uitdagen om toch te kijken of ze te slopen zijn. Kijk als je mensen 'uitdaagt' om iets niet stuk te maken of ergens niet doorheen te mogen.... Dan moet je niet verbaasd zijn als we dat dan toch proberen."

Ervaringsdeskundige expertgroep maart 2022.

Naast de materialisatie gaat het ook over de wijze waarop het gebouw het nakomen van afspraken en afgesproken structuren ondersteund, zonder dit te communiceren in 'niet-boodschappen' of bordjes met verboden-toegang.

Tenslotte gaat het ook over het kunnen kiezen van verblijfsplaatsen die passen bij de behoefte van een bewoner (ei-kwijt-kunnen). Dit gaat naast de verschillende soorten van ontmoetingen, ook over hobby's, dagbesteding en of (toegroeien naar) werk.

2.3 Belangrijke ruimte/plekken voor een herstelgerichte omgeving

Een gemiddelde locatie van het Leger des Heils kent de volgende ruimte/plekken, namelijk: de entree, de verkeersruimte, een eigen kamer, de woonkamer/keuken, de activiteitenruimte, kantoren en spreekruimte en overige ruimte⁸. De onderstreepte plekken zijn de belangrijkste. Voor al deze plekken⁹ zijn in de expertgroep drie typologieën behandeld en is doormiddel van een conclusie een advies gegeven over welke typologie het beste past bij herstelgericht werken.

Het overzicht van de ruimte/plekken met de bijbehorende typologieën zijn bijgevoegd in de bijlage. Deze bijlage is bedoeld als inspiratie voor het ontwerpteam en als een discussiemiddel voor de gebruikersgroep.

2.4 Ontwerptools voor het vormgeven van een herstelgerichte omgeving

De onderdelen van het raamwerk van Aedes-Actiz is een ontwerptool, dat gebruikt kan worden bij het ontwerp van de fysieke omgeving. Hierbij moet niet voorbijgegaan worden aan het gegeven dat verschillende onderdelen elkaar beïnvloeden. Bijvoorbeeld veel glas in de gevel, leidt tot een ruimte die warmer is. Bluysen¹⁰ laat in zijn onderzoek zien dat alle aspecten als een systeem behandeld moeten worden, waarbij het juiste evenwicht van onderdelen leidt tot een herstellende omgeving. Voor dat evenwicht dient aandacht te zijn tijdens het ontwerpproces en de technische uitwerking.

De expertgroep heeft een selectie gemaakt van die elementen die het sterkst bij de Leger des Heils werkwijze past. Dit zijn:

- Identiteit (uitstraling) en de invloed daarop van privé- en algemene ruimte
- Flexibiliteit van gebruik van ruimte / verschillende plekken
- Conditie in de ruimte: licht, geluid, lucht en geur
- Aanwezigheid van natuur, zoals: planten, bloemen en dieren
- (Natuurlijk) daglicht en sfeerverlichting
- Zichtbaarheid
- Logische routing door het gebouw / toegankelijkheid
- Aanwezigheid van buitenruimte

Een aantal van bovengenoemde zaken wordt in wetgeving geborgd. In dergelijke gevallen betreft het vaak een normering die een ongezonde situatie voorkomt, denk aan luchtverversing. Die wettelijke waarde is niet gelijk aan de waarde die nodig is om een omgeving gezondheidsbevorderende te laten zijn. Ook licht is hiervan een voorbeeld. De normering gaat over lichtsterkte op een oppervlak als een bureau of vloer. De lichtkleur, de lichtsterkte en de schaduwwerking die nodig is om de verlichting te laten bijdragen aan een gezondheidsbevorderende omgeving wordt hierin niet meegenomen. Deze twee

⁸ Denk onder anderen aan wasmachine ruimte, opslag, technische ruimte

⁹ Deze plekken zijn in de bijlage benoemd vanuit activiteiten. In de bijlage komt de lezer dus andere benamingen tegen.

¹⁰ Een model voor het begrijpen van het binnenmilieu, haar bewoners, en interacties op mens en binnenmilieuniveau, Bluysen, P.M., 2021

voorbeelden laten de complexiteit zien die komt kijken bij het ontwerpen van een gezondheidsbevorderende omgeving.

Dit pleit voor de juiste adviseurs in het ontwerptraject en het gebruik van wetenschappelijke kennis. Een goed vertrekpunt hiervoor is het promotie onderzoek van de TUdelft "Ruimtelijke kwaliteiten die van invloed zijn op het welbevinden en de gezondheid van patiënten" van ir. Herweijer-Gelder uit 2016.

5 Uitwerking uitgangspunten

5.1 Bouwkundig

Vloeren	- Vloeren tussen bewonerskamers hebben verhoogde geluidseisen, namelijk de eis van woning scheidende vloeren ($D_{nT,A,k} \geq 52$ dB, $L_{nT,A} \leq 54$ dB). Vloeren bij voorkeur uitgevoerd in beton en/of met zwevende (dek)vloeren en/of losgekoppelde vloeren. ! vooraanvang geluidsnorm laten vaststellen door bouwfysisch adviseur voor weerstand tegen luchtgeluid, contactgeluid en nagalmtijd. - Kleuren zijn nader te bepalen - Aansluitingen, kieren en naden voorzien van kit voegen - Alle ruimten hebben deurstoppers verwerkt op de vloer positie in ontwerp te bepalen - PVC strokenvloer (toplaag 0,7 mm)
Wanden	- Kamer scheidende wanden uitvoeren met verzwaarde geluidseisen ($D_{nT,A,k} \geq 52$ dB, $L_{nT,A} \leq 54$ dB) ! vooraanvang geluidsnorm laten vaststellen door bouwfysisch adviseur voor weerstand tegen luchtgeluid, contactgeluid en nagalmtijd. - Metalstud dubbel vrijstaand systeem 2 zijdig dubbel gips, toplaag vezel versterkte gipsplaat, zoals Dymondboard. - Afwerking met vliesbehang (fijn) - Achterhout: Alleen wat nodig is voor installaties en vast meubilair - Primaire ruimtes : Alle met muurverf schrobklasse 1 afgewerkte wanden. Tot 1,4 meter hoogte aflakken met een beschermende PUlaag, ultra mat - Secondaire ruimtes (als meterkasten) : Gesausd, geen afwasbaarheid - Kleuren zijn nader te bepalen. Aantal kleuren per ruimte, max. 2 - Binnen-schilderwerk voldoet aan Milieukeurmerk ISO-type Ia^{MTZ} - Ter plaatse van alle vloerafwerkingen (behalve bij tapijt) de aansluiting plinten op vloer waterdicht afkitten - Tenzij andere vermeld de plinten uitvoeren in Dark-red-Merantie 12x60 mm, kleur wit. Indien kleuren op de wand toegepast zijn, plint in het werk na het kitten aflakken. - Uitwendige hoeken beschermen (huiselijke uitstraling, kleur wand) - Wanden van de gang hebben een contrasterende kleur in de muurafwerking, beperkt slechtziende en mensen onder invloed tegen de muur lopen - Wanden waar een wastafel aan gemonteerd wordt is voorzien van tegelwerk, dusdanig dat vervuiling van de wand (door gebruik) voorkomen wordt.
Plafonds	- Combinatie van vaste plafonds (gipsplafond naden uit het zicht wit) en systeemplafonds (type inleg) - Maximale hoogte realiseren als mogelijk is

	- Plafondkoven, passtukken en plafondovergangen in kleur wit RAL 9001 creme wit - Bij systeemplafonds zwarte kantlatten toepassen
Wandopeningen	- Kozijnen zijn uitgevoerd in: Hout - Alle binnendeuren in Stompe uitvoering met valdorpels. - De deuren zijn Volspaan HPL deur, met hardhouten kantlat - De binnendeuren uitvoeren zonder dorpels, uitgezonderd sanitaire ruimte. Toepassen kunststenendorpel tussen nat en droog - Binnen-schilderwerk voldoet aan Milieukeurmerk ISO-type Ia^{MTZ} - Deuren niet voorzien van schopplaat - Deuren zijn voorzien van anti-flipperbescherming - Alle deuren zijn voorzien van digitale toegangscontrole. - Schil gebouw online/rest offline - Gevelopeningen in verblijfsruimten voorzien van vensterbank, tenzij anders vermeld Holonite - Hang en sluitwerk : binnen GEZE o.g. buiten NEMEF type 600. - Uitgevoerd met beslag: Salto Look-a-like - Deurdrangers : Vrijloopdrangers (voorkeur), maar mechanische drangers ook mogelijk - Kleefmagneten: Incidenteel toepassen (bepalen in ontwerp) - Alarmering/signalering toepassen op: Alleen op nooddeuren en enkele deur te bepalen in het ontwerp
Sanitair	- Vrij hangend sanitair, afvoeren wastafels in de wand (niet in vloer) - Sanitair toestellen, kranen en garnituur in de lijn Ideal - Tegelwerk tot aan plafond. Uitgevoerd in Mosa 150x150, blokverband. Uitgevoerd in 2 kleuren (accent vlak) - Gietvloer met opgesmeerde plint (minimaal 7 cm) - Systeemplafond type inleg (bestand tegen vocht) - Scheiding tussen douche en wc, via vaste wand - Vrij- en bezet uitvoeren in mechanisch systeem - Elke wastafel heeft een (scheer)stopcontact
Entree	- De entree is transparant en heeft een tochtportaal - Pui uitvoering in: Hout (multiplex) - De toegang is een Enkele voordeur en is Handbediend - De deur is open te sturen met: ☐ Knop/handvat ☒ Salto ☒ Knop receptie ☐ Vaste telefoon ☒ Looptelefoon / mobiel ☐ Noodknop (van binnenuit) ☐ Bedieningsknop ☐ Sensor - De buitendeur heeft mechanisch slothuis en heeft een driepuntssluiting (let op motor in slothuis) - De entree heeft een raam dat zicht geeft vanuit

	woonbegeleiderskantoor/of receptie (hardglas) - De vloer is uitgevoerd als schoonloopmat - Is voorzien van een camera binnen en buiten - Voor de intercom zie §5.2 Installaties
Buitenschil	- Vloerisolatie verbeteren tot een Rc van minimaal 4,0 m ² .K/W - Gevelisolatie verbeteren tot een Rc van minimaal 4,0 m ² .K/W - Dak isolatie verbeteren tot een Rc van minimaal 4,0 m ² .K/W - Het dak, de gevel of een combinatie van beide is voor minimaal 20% van de totale dak- en/of geveloppervlakte begroeid met vegetatie. ^{MTZ_E} - Glasopeningen uitvoeren conform huidig bouwbesluit - Gevelopeningen uitvoeren in: Hout - Zonwering is aanwezig op zuid- en westgevel en bestaat uit screens en wordt elektrisch bediend en wordt is alleen op gebouwniveau te bedienen en wordt bediend doormiddel van een gebouwbeheerssysteem - Ramen kiepramen (glasbewassing vanaf buiten). - Primaire buitendeuren voorzien van rvs schopplaat - Alarmering/signalering toepassen op: Alleen op nooddeuren - Vlaggenmast is geplaatst op het terrein - Logo is geplaatst aan het gebouw
Diverse/inrichting	- Kamernummering meenemen in het (interieur) ontwerp - Ruimte vormgeven op aantal centrale plekken in het gebouw, zoals entree, gang, woonkamer of trappenhuis, etc. - Route informatie en signing

5.1.1 Bewoners ruimte - openbaar (afwijking ten opzicht van algemene ruimte)

Vloeren	Harde' en goed schoon te maken materialen voor huiskamers en zit-/slaapkamers bewoners
Wanden	Harde' en goed schoon te maken materialen voor huiskamers en zit-/slaapkamers bewoners
Plafonds	- Systeemplafond type inleg, er dient aandacht te zijn voor een goede akoestiek.
Wandopeningen	Indien toegepast dan voorzien van veiligheidsglas
Sanitair	- Vrij- en bezet uitvoeren in salto systeem Sifon met 'onderdop' in verband met eenvoudig schoonmaken.
Diverse/inrichting	- Deze ruimte heeft een accent wand (wall-print) - Inbreng van huiselijke elementen (vloerkleed, meubels, etc) door LdH - Brandwerende gordijnen klasse 1, Gordijnen hangen tot op de grond - Rolgordijnen toepassen - Ongeacht de gebruiksfunctie dienen deze ruimte uitgevoerd te worden als een brandcompartiment van 30 minuten

5.1.2 Bewoners ruimte – privé (afwijking ten opzicht van algemene ruimte)

Vloeren	Harde' en goed schoon te maken materialen voor huiskamers en zit-/slaapkamers bewoners
Wanden	
Plafonds	Geen systeem (lees uitneembaar) plafond in zit/slaapkamers van bewoners, maar vaste plafonds. - Vast gipsplafond naden uit het zicht wit (saus/spuit wit). Er dient aandacht te zijn voor een goede akoestiek.
Wandopeningen	
Sanitair	- Gietvloer met opgesmeerde plint (minimaal 7 cm) - Het dekseltje van het doucheputje dient vast te zitten met een schroef/boutje - Tegelwerk tot aan plafond - Spiegel rvs/metaal gemonteerd in vlak in de wand (let op lachspiegel effect!) - Sifon met 'onder dop' in verband met eenvoudig schoonmaken - Vrij- en bezet uitvoeren in mechanisch systeem - Indien wastafel op de kamer wordt toegepast, tegelwerk achter de wasbak, spiegel en planchet opnemen. Tevens stopcontact bij wastafel met afdekklep.
Keukenblok	- Molest bestendig, werkblad en spatwand HPL, deuren multiplex, toplaag 15/18 mm dik. Hufterproof scharnieren en 270 graden draaibaar - Keuken met onder- en bovenkastjes De keuken is voorzien van de volgende inbouwapparatuur: ☒ Inbouwkoelkast in onderkast ☒ Inbouw kookplaat 2 of 4 pits (Inductie) ☒ Magnetron ☐ Oven ☐ Vaatwasser ☒ Afzuigkap <keuze type afzuigkap> ☒ 1 dubbele wcd's boven het aanrechtblad ☒ Spoelbak met mengkraan ☐ Wasmachine (onder het aanrechtblad, of in badkamer)
Diverse/inrichting	- Deze ruimte heeft een accent wand (geschilderd) - Inbreng van huiselijke elementen (vloerkleed, meubels, etc) door bewoner - Brandwerende gordijnen klasse 1, Gordijnen hangen tot op de venterbank - Rolgordijnen toepassen

5.1.3 Kantoor en spreekruimte(afwijking ten opzicht van algemene ruimte)

Vloeren	Tapijttegels
Wanden	
Plafonds	- Systeemplafond type inleg. Er dient aandacht te zijn voor een goede akoestiek
Wandopeningen	- Gordijnen of vitrage aanbrengen - Plakfolie om voldoende zicht te houden in de ruimte, maar voldoende privacy te geven tijdens de gesprekken
Sanitair	
Pantry	- Basis, werkblad en spatwand HPL, deuren spaanplaat - Keuken met onderkastjes De Pantry is voorzien van de volgende inbouwapparatuur: ☒ Inbouwkoelkast in onderkast ☐ <Keuze kookplaat> <Keuze manier van koken> ☒ Magnetron ☒ Koffiemachine(Water, keerklep, afvoer) ☐ Losse koffiemachine ☐ Oven ☒ Vaatwasser ☐ Afzuigkap <keuze type afzuigkap> ☒ 1 dubbele wcd's boven het aanrechtblad ☒ Spoelbak met mengkraan ☐ Wasmachine onder het aanrechtblad
Diverse/inrichting	- Deze ruimte heeft een accent wand (wall-print) - Inbreng van huiselijke elementen (vloerkleed, meubels, etc) door LdH - Brandwerende gordijnen klasse 1, Gordijnen hangen tot op de grond - Rolgordijnen toepassen

5.2 Installaties

Bouwkundig	- Leidingen worden in de wand of vloer/boven plafond opgenomen - (sub)compartimentering uitvoeren conform bouwbesluit. In verband met de doelgroep zijn er zwaardere eisen nodig (o.a. bewonerskamers eigen subbrandcompartimenten). Hierover dient tijdens het ontwerp zorgvuldig naar gekeken te worden. Uitgangspunt is logies. - Alle noodzakelijke voorzieningen ten behoeve van het verkrijgen van een gebruiksvergunning voor het omschreven gebruik, zoals brandwerende voorzieningen ten behoeve van de compartimentering. Onderdeel hiervan is een branddoorvoering-rapportage.
Elektrotechnisch	- Onafhankelijk van de verplichting tot BENG, moet onderzocht worden of duurzame opwekking te realiseren is. Keuze dient gebaseerd te zijn op een onderbouwde keuze (impact, kosten) ^{MTZ_E} - Electra wordt aangelegd conform nen1010 en bij oplevering voorzien van de wettelijke keuringen. - Aan de hand van een nieuwe op te stellen capaciteitsberekening wordt indien nodig een nieuwe nutsaansluiting aangevraagd. - Verdeelkasten worden voorzien van (gereviseerde) schema's. - De installatie wordt van voldoende aarding voorzien. - Er moeten voorzieningen opgenomen zijn voor het kunnen (bij)plaatsen van zonnepanelen. - Er is geen noodstroomvoorziening nodig - Op elke gang 2 stroompunten, in verband met schoonmaak - In het project moet er een ruimtelijst gemaakt worden waarin het aantal stopcontacten per ruimte wordt aangegeven.
Gebouwbeheer-systeem	- De werktuigbouwkundige installaties zijn regelbaar, middels beheer op afstand. - De regelkast wordt voorzien van 4G-modem. - De regelaar is van het fabricaat Priva.
Verwarming	- Onafhankelijk van de verplichting tot BENG, moet de afweging gemaakt worden tussen gasgestookte installaties en duurzame alternatieven. Keuze dient gebaseerd te zijn op een onderbouwde keuze (impact, kosten) ^{MTZ_E} - Centrale verwarming, of soort gelijk bij een duurzaam alternatief - Uitvoering met radiatoren - Temperatuurregeling is centraal regelbaar. In verblijfsruimte instelbaar doormiddel van thermostatische kraan - Verkeersruimten op centrale/weersafhankelijke regeling. - Leidingen dienen geïsoleerd te zijn
Ventilatie	- Centrale en/of individuele mechanische ventilatie. Gebalanceerd en voorzien van warmteterugwinning. - Luchthoeveelheden minimaal conform bouwbesluit, of tenminste:. - Sanitaire ruimte minimaal 50 m³/h

	- Keukens minimaal 75 m³/h - Elk afzuigpunt is individueel regelbaar, middels een regelklep. - Ventilatie is middels klokregeling in nachtstand te schakelen - Koeling indien specifiek aangegeven in algemene ruimten. - Voor alle onderdelen met een filter wordt bij oplevering een onderhoudsschema afgegeven^{MTZ} - De installatie wordt luchtzijdig ingeregeld en van meetrapport voorzien.
Water	- Onafhankelijk van de verplichting tot BENG, moet de afweging gemaakt worden tussen gasgestookte installaties en duurzame alternatieven. Keuze dient gebaseerd te zijn op een onderbouwde keuze (impact, kosten)^{MTZ_E} - Waterinstallatie voldoet aan de eisen ten aanzien van legionella preventie²⁰. - Waterinstallatie beschikt over risico-inventarisatie en beheerplan conform laatste geldende normen. - Leidingwerk wordt stromend aangelegd, met toilet als laatste tappunt. - Waterleiding wordt hotspot vrij aangelegd. Opwarming dient te allen tijden voorkomen te worden. - Warmwater wordt centraal opgewekt, middels circulatiepomp op temperatuur gehouden (60 – 65 °C) - Warme leidingen thermisch isoleren. Kouden leidingen dampdicht. Uittapleiding hoeven niet geïsoleerd te worden. - Alle kranen aansluiten met tussenplaatsing van hoekstopkranen. - Warmwater tappunten zijn temperatuur begrenst tot 45°C voor zowel douches als kranen - Douche^{MTZ}: ☒ Waterbesparing douches (8,5 liter/ minuut), of: ☐ bedienbaar via een drukknop of censor - Douchemengkranen voorzien van afsluitbare S-koppeling - Keramisch planchet boven wastafel - Tenminste in 1 berging een uitstortgootsteen maken met emmer rooster - Toilet met een spoeldebiet <6 liter^{MTZ_E}
Verlichting	- Alle ruimten dienen te zijn voorzien van energiezuinige verlichtingsarmaturen. (LED Verlichting). - Beweging sensoren in sanitair en gangen automatisch terug dimmen tot 50%. In gebruik aan te passen. Centraal regelbaar via tijds klok, voorzien van veegschakeling - Installatie wordt aangebracht conform aan te leveren verlichtingsplan - Kleurtemperatuur 3000K in bewonersruimte (privé en algemeen). - Kleurtemperatuur 4000K in ruimte voor personeel(o.a. kantoren).

²⁰ Let op: tijdens het ontwerp en de uitvoering wordt hier actief op gestuurd. En blijken de praktijk en de normen altijd weerbarstiger dan vaak aangenomen wordt.

	- Alle armaturen dienen een UGR waarde van < 19 te hebben - Armaturen in badkamers zijn minstens IP44 - Verlichting op terrein dus danig dat er voldoende overzicht is
CAI	- Iedere kamer beschikt over een aansluiting voor CAI en hebben de mogelijkheid om wel eigen diensten af te sluiten - Aansluitingen bedraad vanaf SOP/AOP
Keuringen	Bij oplevering moet de installaties voldoen aan: - SCIOS scope ☒1, ☒2, ☒7, ☐8, ☐10, ☐12 en/of ☐14^{MTZ}. ☐ EPDBIII^{MTZ} ☐ NEN 1006 en legionella risicoanalyse artikel 37 vanuit het Drinkwaterbesluit ☒ Keuring van de brandscheidingen, incl. keuringsrapport.
Tussenmeters/ Deelbemetering	Er is zijn tussenmeters per kamer voor: ☒ Water, Kamer ☒ Electra, Kamer ☐ Gas, <Keuze tussenmeters> ☒ Warmte, Kamer ☐ Electra : Functies die gebruik maken van een vloeroppervlakte groter dan 500 m², gehuurd door derde^{MTZ}
Netwerk	- Gehele pand wordt voorzien van een volledig dekkende wifi installatie aantal en posities accespoints door meting te bepalen. - Elke werkplek is voorzien van 2 utp outlets en minstens 1 dubbel WCD-RA - Complete ict omgeving conform LDH-ict-blauwdruk - Netwerkbekabeling aangelegd en afgemonteerd op patchkast, gecodeerd en gemeten. Installatie wordt gecertificeerd oplevert.
Telefonie	- Conform LDH standaard VOIP (avaya) - Koppeling met intercom (spraak en beeld)
Brandveiligheid	BMI - Functie: Dient bij start van het ontwerp bepaald te worden (uitgangspunt logies). Hierbij uitgaan van volledige bewaking, gecertificeerde brandmeld- en ontruimingsinstallatie met luid alarm en met vertraagde doormelding. - Rookmelders, type Multi sensor melders en adresseerbaar. - Doormelding afhankelijk van de omgevingsvergunning en eisen brandweer. Tenminste rekenen op koppeling voor doormelding storingen en sturen lift en luchtbehandeling. Blusmiddelen - Brandlang haspels in witte plaatstalen kast monteren met handmelder vak.
Toegangscontrole	- Nooduitgangen en centrale deuren bewaken met akoestisch alarm en gekoppeld aan telefonie. - Alle bedien- en installatie elementen van het toegangscontrole-systeem uitvoeren in inbouw. - In het project dient vooraf een demarcatie afgesproken te worden tussen aannemer, systeempleverancier en elektriciens.

CCTV	- De gangen zijn voorzien van camera's; de deuren van de zit-/slaapkamers en buitendeuren zijn zichtbaar, net als de complete schil van het gebouw en het buiten terrein. - Databekabeling aanleggen en afmonteren op patchkast. - Recorder open in de patchkast, met minimale opname capaciteit van 2 weken. - Separate monitor op nemen in de receptie. - Beelden moeten zichtbaar zijn op telefoonplatform (Avaya)
Intercom	- Voor de algemene toegang: Er is een intercom. De intercom heeft een spreek-/luisterverbinding, met beeld op een draagbare telefoon - De deur is zelfstandig te openen van de voordeur via de intercom vanaf een draagbaar telefoontoestel. - De intercom wordt bedient door het personeel -Op de bewonerskamers is er geen deurbel of intercom
Inbraaksysteem	- Er is geen inbraaksysteem nodig
Apparatuur	In algemene ruimte - Wasmachine (2st) beschikt over : ☐ Krachtstroom aansluiting ☐ Warm water aansluiting ☒ Afvoer ☒ Keerklap ☒ Eigen stroomgroep - Droger (2st) beschikt over : ☐ Krachtstroom aansluiting ☒ Afvoer ☐ Keerklap ☒ Eigen stroomgroep - Vaatwasser beschikt over : ☒ Krachtstroom aansluiting ☒ Koud/Warm aansluiting ☒ Afvoer ☒ Keerklap ☒ Eigen stroomgroep - Regenerer beschikt over : ☐ Krachtstroom aansluiting ☐ <type water> aansluiting ☐ Afvoer ☐ Keerklap ☐ Eigen stroomgroep - Koffiemachine beschikt over : ☐ Krachtstroom aansluiting ☒ Koud aansluiting ☒ Afvoer ☒ Keerklap ☒ Eigen stroomgroep

5.3 Vaste inrichting

5.3.1 Centrale keuken

De centrale keuken is een directielevering . Totaal naast de inbouwelementen voor de apparatuur zijn er minimaal 6 onderkasten en 4 bovenkasten beschikbaar en zijn er twee besteklades.

De kasten en deuren zijn hufterproof en voldoen aan de volgende eisen. Watervast verlijmd multiplex met HPL toplaag 15/18 mm dik. Hufterproof scharnieren (270 graden draaibaar).

De keuken is voorzien van de volgende of gelijkwaardige inbouwapparatuur:

- 1 x koel-vriescombinatie geïntegreerd (nis 178) Liebherr ICS 3314 netto-inhoud 200 liter koelen en 81 liter vriezen met 3 laden, hardglazen draagplateau's en sleepdeurgeleiding (230V/1,4A)
- Combi magnetron, nis 450 mm Bosch HBC 83K553 rvs rvs met boven-/onderwarmte, hetelucht en grill (230V/3,6KW)
- Inductiekookplaat, 90 cm Bosch Serie | 8 PIV975N17E Aansluitwaarde: 10,8 kW 5 Elektronisch geregelde inductiekookzones met panwaarneming, 3 flexibele kookzones
 - Links: 1 flexInduction kookzone met 2 gebruiksmogelijkheden: 400x240 mm, 3.3 kW (met powerBoost 3.6 kW) of 2 x 200x240 mm, 2.0 kW (met powerBoost 2.5 kW)
 - Midden: 1 flexInduction kookzone: 300x240 mm, 3.3 kW (met powerBoost 3.6 kW)
 - Rechts: 1 flexInduction kookzone met 2 gebruiksmogelijkheden: 400x240 mm, 3.3 kW (met powerBoost 3.6 kW) of 2 x 200x240 mm, 2.0 kW (met powerBoost 2.5 kW)
- Vaatwasser SMEG STP364T 5 programma's waarvan 4 professioneel, kuip geheel RVS, warm water aansluiting, aansluitwaarde 5,45kW, 400V
- Afzuigkap (eilandmodel, voorkeur BOSCH, 90 CM)
- Regenereerkast, Energis, 6 regenereerkast, inbouw, Aansluiting 6 amp, 400V, 3N, CEE-form of Perilex stekker (Deze komt te vervallen indien 50/50 warme maaltijden kan leveren)
- form of Perilex stekker (Deze komt te vervallen indien 50/50 warme maaltijden kan leveren)

4 tot 6 dubbele wcd's boven het aanrechtblad

5.3.2 Vaste meubels

Project specifiek uit te werken.

6 Bronnen en verantwoording

6.1 Interviews

- Gesprekken met eindgebruikers :
- Expertgroep: Herstel op de steiger, december 2019
- Intergrale expertgroep: Healing envirement voor LdH, Maart 2022

6.2 Lijst met bijgevoegde bijlage(n)

- A - Vlekkenplan
- B - Typologieën van ruimteplekken
- C - Raamwerk Aedes-Actiz
- D - Lokale Infrastructuur blauwdruk v1.0

6.3 Literatuur

- Uit andere projecten
 - Pve's, VIF Leger des Heils, 2013-2019
 - Afwerkstaten, VIF Leger des Heils, 2013-2019
 - Technische beschrijvingen, VIF Leger des Heils, 2013-2019
- Programma van Eisen, TUdelft, van der Voordt, 2004
- Nen 2658 & SBR 258
- Healing Environment in wonen – zorg, Aedis-Actiz, 2010